

Recept voor het bederven van een mooi reisverhaal

Het recept is in principe heel eenvoudig; men neme een mooi reisverhaal, en bekort het vervolgens meedogenloos, door er alles uit te gooien wat de 'algemene lezer' niet interesseert. Is het dan nog niet kort genoeg, gooi dan alle mogelijk anekdotes en nevenintriges weg die gemist kunnen worden voor de gang van het verhaal.

Dit recept is onder andere toegepast op het weinig bekende, maar prachtige reisverhaal van Franz Wilhelm Sieber, *Reise nach der Insel Kreta im griechischen Archipelagus im Jahre 1817*, Leipzig & Sorau, 1823. Van dit boek bestaat een recente facsimile reprint (Fines Mundi, Saarbrücken 2010). De Bohemer Sieber (1789–1844) was een botanicus, etnoloog en productief auteur. Hij verzamelde planten, dieren, kunstvoorwerpen en etnologische objecten in Italië, Kreta en andere Griekse eilanden, Egypte en Palestina, en tijdens een tweejarige wereldreis ook in de Kaapkolonie, Mauritius en Australië. Later in zijn leven werd hij geestelijk instabiel en vanaf 1829 tot zijn dood verbleef hij in een psychiatrische inrichting.

Het verslag van zijn reis naar Kreta verscheen ruim een eeuw na het reisverhaal van J.P. de Tournefort, en Sieber verwijst herhaaldelijk hem; een andere betrouwbare bron was er niet. Hij beschrijft de verhoudingen tussen Turken en Grieken op Kreta, volksgebruiken, het Turkse bestuur en natuurlijk zijn botanische tochten, alles gelardeerd met anekdotische verhalen. De flora van Kreta is rijk, met veel endemen (soorten die alleen daar voorkomen), en Sieber heeft een aantal van soorten uit Kreta voor het eerst wetenschappelijk beschreven. Hij was een voortreffelijk tekenaar, en zijn boek bevat een aantal etsen van landschappen, planten en gebouwen.

Uitgever Thomas Balistier bracht in 2001 een bekorte versie uit, waarin hij wel waarschuwt voor de aanpassing van de spelling, maar met geen woord aangeeft dat het om een bekorte versie gaat, hooguit een derde van het origineel, laat staan dat hij de principes van zijn bekorting verantwoordt. Anekdotische verhalen, zoals de intriges van artsen in Iraklio en Chandia die Siebers concurrentie vrezen en de kapitein die tevergeefs probeert Sieber een dubbele vrachtprijs te laten betalen zijn verwijderd, evenals bijna alle botanie. Een enkel voorbeeld van een bij Balistier

ontbrekende anekdote: in de haven van Candia ziet Sieber een rijk geklede Turk, die in alle gemoedsrust boven op een heuvel van stinkend havenslib troont en toezicht houdt op Grieken die het slib van bodem van de haven in mandjes naar boven brengen en de heuvel waarop hij zit verder vergroten. De stank schijnt hem niet te deren. De Grieken voeren het slib weer af met ezeltjes die ze met hoogsten 10 kg belasten. De opziener schijnt te denken dat hij de haven zo in enkele dagen weer schoon krijgt...

De Engelse bewerking uit 1823 (R. Phillips, London) is ingekort, maar heeft meer van het karakter van het origineel behouden, al is de botanische informatie sterk gereduceerd. Die Engelse bewerking is in het Grieks vertaald in 1994, al zou je verwachten dat de Grieken wel in een vertaling van de volledige originele versie geïnteresseerd zouden zijn!

Ik kan meer goeds berichten van het boek *Kreta. Auf den Spuren des böhmischen Naturforschers und Reisenden Franz Wilhelm Sieber 1789–1844* van I.F. Igersheim, in 2010 uitgegeven door het Naturkunde Museum in Wenen, waarin een ruime selectie uit Siebers verhaal gereproduceerd is — met nadruk op de botanische gedeelten —, geïllustreerd met kleurenfoto's en met informatief commentaar.